

Meertalige taalontwikkeling

De Canadese professor Jim Cummins kwam tot de conclusie dat talen waarschijnlijk een gemeenschappelijke basis hebben in ons hoofd. Zo veel te steviger die fundamenteën zijn, zoveel te vlotter het leren van een nieuwe taal verloopt.

Het idee van de gemeenschappelijke basis kan je voorstellen als een ijsberg. Onder water heeft de ijsberg één stevig fundament. Boven water zie je twee verschillende ijsbergen: twee verschillende talen. Bij het deel onder water denken we aan taalgebruik, algemene communicatieve en sociale vaardigheden, woordenschat... Die basis kan gelegd worden in eender welk taal, maar om het fundament stevig te ontwikkelen, is het vooral van belang dat kinderen een natuurlijke, rijk aangeboden taal te horen krijgen. Uit onderzoek blijkt dat de stevige fundamenteën in een aangeleerde taal (bv. de moedertaal) een effect hebben op het leren van andere talen. Het wordt namelijk gemakkelijker om aan al gekende concepten een ander woord toe te kennen. Bv. Als een kleuter weet dat ze thuis 'mesa' zeggen tegen een tafel, dan wordt het veel eenvoudiger om aan het al gekende concept ook een ander woord, nl. 'tafel', toe te kennen. Het concept 'tafel' (= het ding) is namelijk al gekend en de kleuter weet dat er een naam aan wordt. De twee ijsbergen boven het water stellen in dat voorbeeld het Spaans en het Nederlands voor. De gemeenschappelijke basis werd bij de kleuter in het Spaans gelegd.

Meertalige taalontwikkeling

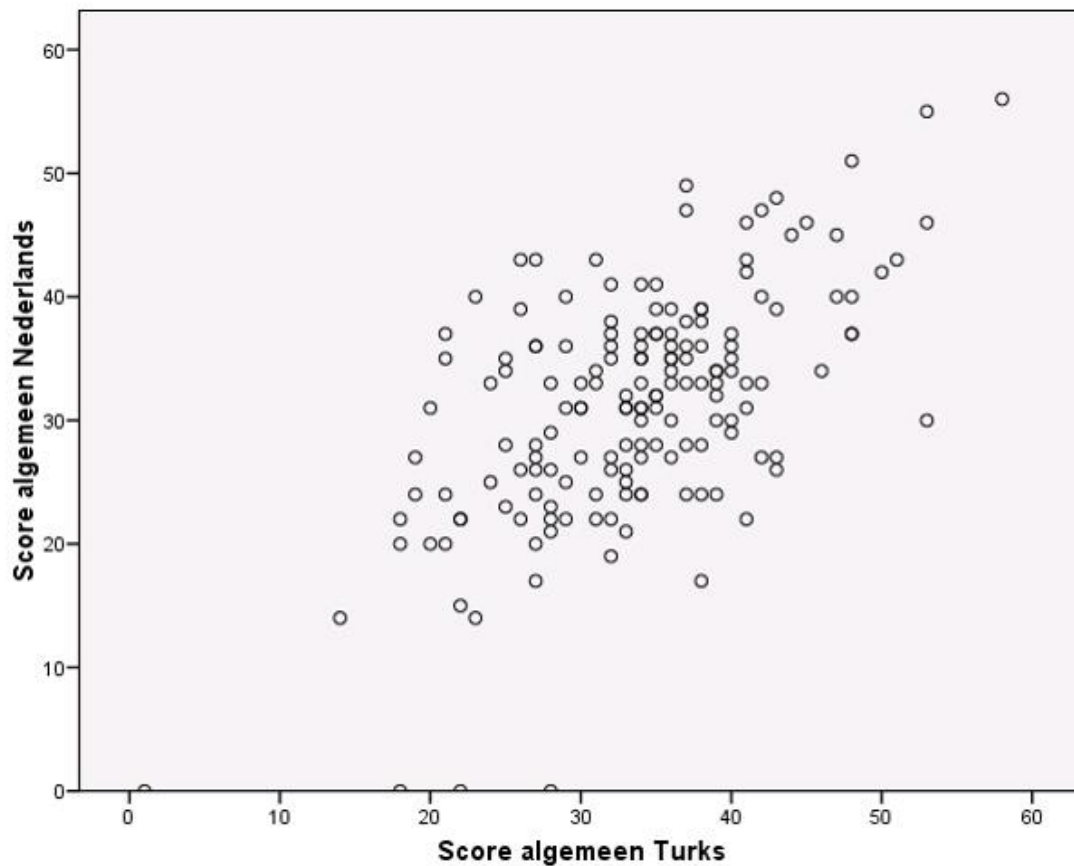
Kunnen tijdelijk problematisch verlopen:

- Meer tijd nodig (tempo)
- 'Mixing period' = mengen van talen (bv. aquameloën)
- Stille periode ('ontcijferingsperiode': eerst begrijpen, dan spreken)
- Ontwikkelingsfouten (zoals ook eentaligen), bv. meer overgeneralisatie ('loopte') en overextensie (vrachtwagen, bus = 'auto')
- Vreemd accent
- Vermijdingsstrategieën bv. veelvuldig gebruik van 'gaan' + infinitief (hij gaat daar komen)
- ...

Duur tweedetaalverwervingsproces

- helemaal normaal: meer tijd nodig
- vaak kennen kinderen in het begin minder woorden per taal dan eentalige kinderen
 - elk begrip moeten ze van twee etiketten voorzien
- kost extra tijd: de kritische massa (hersenen) zijn nog in volle groei
- ongeveer 2 jaar voor basis dagdagelijkse taal
- 5 à 7 jaar om schooltaal in de tweede taal volledig onder de knie te krijgen
- kan tot 10 jaar duren (bv. AN)

Invloed thuistaal op taalvaardigheid Nederlands

In het 'Thuistaalonderzoek' (CTO & SDL, 2014) dat vorig jaar werd gevoerd werd in Gent, leerden Turkstalige leerlingen in het eerste leerjaar eerst schrijven in het Turks en dan pas in het Nederlands. Uit het onderzoek blijkt niet alleen dat het welbevinden van de Turkstalige leerlingen erop vooruit gegaan was, hun algemene taalvaardigheid Nederlands had ook geen negatief effect ondervonden van de extra tijdsbesteding aan Turkse taallessen.

Bovendien werd ook in kaart gebracht hoe taalvaardig de leerlingen waren in het Nederlands en in het Turks (zie bovenstaande grafiek). Het valt op dat leerlingen die zeer taalvaardig zijn in het Turks ook een goede score behalen op Nederlands taalvaardigheid. Turkstalige leerlingen die hun thuistaal niet goed beheersen, hebben het over het algemeen ook moeilijker met het Nederlands.

Taalkeuze van de ouders

Taalkeuze van de ouders	Taalkeuze van de ouders
■ Journalist: Sommige ouders vinden dat anderstalige ouders thuis zoveel mogelijk Nederlands zouden moeten spreken met hun kinderen. Dat zou de taalachterstand van de kinderen verminderen. ■ Prof. Van den Branden: ‘Hoe meer je met een taal in aanraking komt, hoe vlotter je ze verwerft. Dat spreekt voor zich. Als anderstalige leerlingen buiten de klas met het Nederlands in contact komen, door TV te kijken, tijdschriften lezen of met vrienden af en toe een woordje Nederlands praten, dan is dat zeker goed voor hun taalverwerving. Maar dat betekent niet dat alle ouders Nederlands moeten spreken met hun kinderen om twee redenen.	■ Twee redenen: ■ Er is een verschil tussen de schooltaal en het Nederlands dat kinderen buiten de school gebruiken. Schooltaal is abstracter en complexer. Ook sommige autochtone, Nederlandstalige kinderen hebben het lastig met het schoolse Nederlands. Er is geen grond om te zeggen dat het schooltaalprobleem van leerlingen opgelost is als ze buiten de school veel Nederlands gebruiken. ■ Het is ouders hun goed recht om de taal te kiezen waarin ze hun zoon of dochter opvoeden. Voor mijn part gebruiken ze daarvoor de argumenten die ze willen.

Thuis taal en ouderbetrokkenheid

Thuis taal en ouderbetrokkenheid	Thuis taal en ouderbetrokkenheid
■ Prof. Kris Van den Branden: ‘De basis-verantwoordelijkheid voor schoolse taalvaardigheid ligt bij de school, vind ik, niet bij de ouders. Dat neemt niet weg dat ouders de schoolloopbaan van hun kinderen op allerlei manieren positief kunnen ondersteunen: door zich te interesseren voor wat op school gebeurt, de school te informeren over hun kind, mee na te denken ‘wie is mijn kind en wat kan het goed’. Maar ouders moeten de rol van de leerkracht niet overnemen. Ze moeten geen professionele lesafvragers worden, semiprofessionele voorlezers van prentenboeken of wat dan ook.’	■ Prof. Piet Van Avermaet: ‘Het is een misvatting dat ouders niet bekommerd zijn om het schoolsucces van hun kinderen en om de kennis van het Nederlands voor het schoolsucces.’